

ON TRAVEL FROM VALPOVO TO VIENNA AND VIENNA AND BUDIM TO VALPOVO IN THE SECOND HALF OF THE 18TH CENTURY

SUMMARY

This paper pays special attention to the part of archival records of the State Archive of Osijek designated with a HR-DAOS 476 mark. These records provide for evidence of travel between Valpovo and Vienna in the second half of the 18th century. Using travel bills first deposited in the manor archive and then transferred from Vienna to Valpovo together with other archival records, the author very thoroughly analyses a receipt proving the expenditure of the return to Vienna incurred by P. A. Hilleprand, aged 80, the owner of the Valpovo manor. He came to say goodbye to his estate and servants. The receipt includes horse-drawn carriage expenses, costs of food, small repairs, tips and reward for four holy masses. Two of them were served in Valpovo and Miholjac and the other two in Hungary, in Raab and Pruck (Bruck an der Leitha) near Vienna. The receipt starts with the unexpected expenditure for a boys' church choir that sang during the sermon in the palace chapel of Valpovo. The paid reward was a clear proof that the choir performed before P. A. Hilleprand prior to his travel to Vienna

in September 1756. The other travels dated to December 1791. The short notes of secretary Paul Kirchmaier are incorporated into the records on the stops between Vienna and Belje and accompanying costs. It took 12 days to get to Belje in winter conditions and two more days to arrive in Valpovo. In June 1795, three men with two coaches made a trip to Pest. On their way back, they brought new organs. A complex archival case of 1803 describes numerous works on equipping a boat bought at the St. Margaret's Fair of Vienna. The case reveals details on the boat's crew and stages of its sail to Bratislava, Pest, Apatin, the confluence of the Drava River into the Danube and to Valpovo. The calculation involves personal information on the first people aboard and the weight of various cargoes shipped from Vienna and Pest. The calculation of F. Katzthaler and manor personnel demonstrates that the first sail from Vienna to Valpovo, resulted, with some differences in calculation, in profit obtained by Baron Josip Prandua.

Stjepan Vidaković

Republike 69
HR-31208 Petrijevci
stjepan.vidakovic7@gmail.com

Izvorni znanstveni rad
UDK 338.2(497.5 Petrijevci)“18“

Ključne riječi
Petrijevci
Valpovačko
vlastelinstvo
Hilleprand von Prandau
Petrovci

OPĆINSKA UPRAVA I GOSPODARSTVO PETRIJEVACA U PRVOJ POLOVICI 19. STOLJEĆA

Rad se temelji na objavljenoj znanstvenoj i popularnoj literaturi Petrijevcima te na izvornoj arhivskoj građi dostupnoj u Državnom arhivu u Osijeku za razdoblje kraja 18. i prve polovice 19. st. Prati razvoj Petrijevaca od vremena Rimskoga Carstva do 18. stoljeća kada ulaze u sastav Valpovačkog vlastelinstva

NASTANAK PETRIJEVACA

Jedan od najvećih veleposjeda u Slavoniji u 18. st. bio je Valpovački veleposjed u vlasništvu njemačkih grofova Hilleprand von Prandau, porijeklom iz Tirola. Kada je 1721. došao u ruke baruna Prandaua, veleposjed se prostirao na impozantnih 900 km².¹ Na njemu se nalazilo četrdesetak naselja podijeljenih u distrikte, a najveće naselje bili su Petrijevci.²

Kontinuitet naseljenosti Petrijevaca postoji još od prapovijesti, rimskog naselja Mursele, srednjovjekovnog Karaševa, sve do razdoblja osmanlijske vlasti, kada su se na lijevoj obali rijeke Karašice nalazili Petrovci.³ Za vrijeme Dugog bečkog rata (1683.-1699.) u Petrovce je migriralo stanovništvo iz okolnih sela jer su zbog prirodnog zaklona koji je rijeka pružala bili zaštićeni od pljačke i paleži. Zahvaljujući tome broj stanovnika u Petrovcima se za vrijeme ratnih operacija povećao, za razliku od ostalih okolnih mjesta gdje im je broj opao.⁴ Nestankom ratnih opasnosti stanovništvo Petrovaca se smanjilo za gotovo dvije trećine jer su se seljaci, koji su u Petrovcima našli utočište, vratili u vlastita sela.⁵ Prema prvom popisu selišta nakon istjerivanja Osmanlija iz 1697. Petrovci su imali oko 100 kućanstava,⁶ no već 1702. njihov broj se smanjio na 36.⁷ S obzirom da su potpisivanjem mira u Srijemskim Karlovcima ratne opasnosti prestale ugrožavati stanovništvo, zaštita koju su Petrovci imali na svom tadašnjem položaju prestala je imati važnost. Kako je desna obala rijeke bila manje poplavna nego lijeva, početkom 18. st. stanovnici Petrovaca preselili su se na desnu obalu rijeke Karašice, te se na tom mjestu, zajedno s stanovništvom Karaševa, zasnovali novu jezgru naselja koje je dobilo svoje današnje ime, Petrijevci.⁸

Kada je Karaševo prestalo postojati ne može se točno datirati, no nedvojbeno je njegov nestanak povezan s nastankom Petrijevaca, kada mu se u izvorima gubi trag. Neposredno nakon oslobođenja Slavonije, Karaševo je bilo značajno i središnje naselje upravne organizacije ovog prostora. Prilikom popisa stanovništva i imovine 1702.,⁹ južni i istočni dio valpovačke okolice bio je uređen kao posebna komorska cjelina, «gospoštija Karaševo», koja je obuhvaćala nekoliko okolnih sela i zaseoka među kojima su bili i Petrijevci. To je vlastelinstvo bilo komorsko dobro te je plaćalo porez Dvorskoj komori i onaj za uzdržavanje vojske.¹⁰ Pored stanovništva, ulogu u oblikovanju karaševačkog posjeda zasigurno je imala i njegova povijesna uloga u srednjem vijeku kao sjedišta posjeda viteškog reda Ivanovaca,¹¹ ali i činjenica kako je ono bilo veće naselje i za vrijeme osmanlijske vlasti. Neki od izvora mogu posvjedočiti o važnosti Karaševa u tom razdoblju. Tako npr. izvješće papinog legata Nikolića iz 1660., navodi da Karaševo ima župu posvećenu sv. Nikoli te kako pod nju spadaju i Petrovci, pa čak i trgovište Osijek.¹² Prema defteru za Požeški sandžak iz 1579. Karaševo je nahija koja je obuhvaćala 26 sela i 21 rudine.¹³ Ipak, uslijed navedenih povijesnih i političkih okolnosti, Karaševo se postupno «ugasilo», a njegova višestoljetna povijesna uloga pripala je Petrijevcima. Jedino što je ostalo kao uspomena na nekadašnje naselje je ime livade istočno od Petrijevaca. Zahvaljujući brojnosti stanovništva, povijesnom nasljeđu i smještaju na cesti između Valpova i Osijeka,¹⁴ Petrijevci će preuzeti na sebe ulogu koju je stoljećima ranije imalo Karaševo.¹⁵

Nakon što je car Karlo VI. dodijelio Valpovački veleposjed barunu Petru II. Antonu Hilleprandu von Prandau, Petrijevci se u veleposjed uključuju kao zasebna administrativna cjelina. Taj poseban status vidljiv je iz carske darovnice u kojoj se spominju dijelovi Valpovačkog vlastelinstva: okrug Valpovo¹⁶ i gospoštija Petrijevci, odnosno Kara-

spominje i Zdenko Samaržija u članku «Plaidoyer za svako buduće istraživanje srednjovjekovne Valpovštine» (Samaržija, 2013., str. 67); Marković, 2002., str. 183

- 9 U popisu iz 1702., nalazili su se popisani Osijek, Gornji grad, Donji grad i Tvrđa, Retfala, sela: Koprivna, Lastovo, Korodi i Besenica, kotar valpovački, nova gospoština Karaševo, grad Požega, požeška Velika, Kaptol, Kutjevo, Gradišće, Vrhovci, Brestovac, Kamensko, Mala Vlaška, kotar orahovački, sela kraj Petrovaradina i Slankamena, Neradin, Bankovci, fruškogorski samostan i Đakovština (Šišić, 1896., str. 83)
- 10 Mažuran, 2004., str. 67
- 11 Sršan, 1988., str. 12; Sršan, 2012., str. 11; Čuržik, 1999., str. 20
- 12 Sršan, 2012., str. 10, str. 27; Sršan, 1988., str. 13; Čuržik, 1999., str. 20; Čuržik, 2000., str. 56
- 13 Sršan, 2001., str. 251-264
- 14 U drugoj polovici 18. stoljeća na Valpovačkom je vlastelinstvu bilo deset mostova na kojima se plaćala mostarina. Najveći je bio onaj kod Petrijevaca preko rijeke Karašice od 70 hvati dužine, 3 hvata širine i 4 hvata visine. (Karaman, 1962., str. 36)
- 15 Zbog veličine Petrijevaca, u 18. se stoljeću često Petrijevci nazivalo gradićem (opiddi), a ne selom (pagus, villa). (Sršan, 2005., str. 30)
- 16 1698. godine dio Slavonije koji se nalazio pod upravom Dvorske komore podijeljen je na okruge ili distrikte. Tako su ustrojeni: osječki, valpovački, virovitički vučinski, orahovački, požeški, našički, pleternički, gradiški, kutjevački, brestovački, kamenski, kaptolski, velički, đakovački i vučinski distrikti (Šišić, 1896., str. 82)

ševo.¹⁷ Postojanje navedenih cjelina vidljivo je i na karti Slavonije i Srijema koju su izradili Homannovi nasljednici 1745.¹⁸ ili na karti J Gadeae iz 1740.¹⁹ Treći distrikt koji se ne spominje u darovnici, ali je postojao kao administrativna jedinica veleposjeda, bio je Miholjac u zapadnom dijelu veleposjeda. Prilikom izmjene upravne strukture veleposjeda 1786., umjesto dotadašnja tri, ustrojeno je pet distrikta: valpovački, šljivoševački, martinački, miholjački te petrijevački.²⁰ Petrijevački distrikt obuhvaćao je sljedeća naselja: Petrijevce, Bizovac, Satnicu, Ladimirevce, Marijančace, Ivanovce, Zelčin i Harkanovce.²¹ Nakon što je 1789. upravu nad vlastelinstvom preuzeo barun Joseph Ignatz Hilleprand von Prandau na vlastelinstvu je provedena nova upravna reforma prema kojoj je petrijevački distrikt ukinut te pripojen novoosnovanom bizovačkom distriktu,²² a petrijevačka općina opstaje sve do ukidanja feudalizma 1848., kada postaje samostalna upravna jedinica. Nakon spomenute reforme, u sklopu petrijevačke općine, nalazila su sela Satnica, Josipovac, Ladimirevci.²³

UPRAVA I EKONOMSKI PROCESI PETRIJEVAČKE OPĆINE

Pri uspostavi vlastelinstva Petrijevci su bili sjedište velike općine.²⁴ Mjesto je prema popisu stanovništva iz 1736. brojilo 161., Valpovo 157., a Miholjac 101. naseljenu ku-

17 Iz teksta darovnice, kojom car Karlo VI. dodjeljuje barunu Petru II Antonu Hilleprand von Prandau Valpovački veleposjed, kao oznaka za «petrijevačku» gospoštiju koristi se naziv «...District und Orth Petrovicz, oder Karassovo genant sambt...», što znači da se još 1721. Petrijevce povezivalo, pa i poistovjećivalo s Karaševom, iako ono, gotovo je sigurno u tom razdoblju, više nije postojalo. (Karaman, 1962., str. 5; Mažuran, 2004., str. 71)

18 Marković, 2002., str. 166-167

19 Isto, str. 276-277

20 Karaman, 1962., str. 5

21 Hrvatski državni arhiv u Osijeku, fond Valpovačkog vlastelinstva broj 476, kutija 107, «Comput Od Derva Szessionstri II Districtu Valpovačskom ucinijt od godine794. & 795. kako slidi», No. 1867, Computus Signorum Sessionalium Districtus Petrev (? , nečitko) pro Ano 794 (? nečitko) (Dalje: HR-DAOS, FVV, kutija 107,...)

22 Iako je petrijevački distrikt ukinut i pripojen novoformiranom bizovačkom, dokumenti se još godinama nakon reforme i dalje vode u Petrijevcima. To se može vidjeti prema mjestu gdje su dokumenti pisani. Primjerice, popis tlake iz 1810. navodi koja se mjesta nalaze u sklopu bizovačkog distrikta (Petrijevci, Bizovac, Brodanci, Budimci, Habljanovci, Harkanovci, Josipovac, Ivanovci, Koška, Ladimirevci, Marjančaci, Martinci, Poganovci, Satnica i Zelčin), no na dnu stranice može se vidjeti kako je dokument napisan i završen u Petrijevcima. (HR-DAOS, FVV, kutija 147, «Extractus Sigillorum Robottalium Angarica sis pro 1° trimestre seu 1° January usaque finem Martii 1810. e Computu Robottali interimali cum colonis Districtus Bizovezenensis inito erutus. Sub N^o Relationis pro Mense Martio Prastitia»). Dokumenti za bizovački distrikt koji su vođeni u Petrijevcima dostupni su u kutiji br. 148. još za 1811. godinu. Vjerojatno je nakon 1812. godine administracija bizovačkog distrikta konačno preseljena u Bizovac.

23 HR-DAOS, FVV, kutija 451, «Racsun Sverhu primiti, i izdati gotovi novacza po unutri stavitom cassiru Obstine Petrievacza za Gnu 832.», Specificatia No. 38

24 Mirko Marković donosi podatak da je petrijevačka općina, nakon stapanja stanovnika Petrovaca i Karaševa imala površinu koja je obuhvaćala više od 10.000 jutara zemlje, no nakon formiranja Petrijevaca, prostor Petrovaca je zarastao u šumu (Marković, 2002., str. 183).

ću.²⁵ Iz popisa prosječnih godišnjih prihoda valpovačkog imanja napravljenog 1749. radi određivanja takse koju je barun Prandau morao platiti u zamjenu za darovnicu kraljice Marije Terezije, mogu se pronaći i podaci o položaju i ulozi Petrijevaca na Valpovačkom vlastelinstvu u tom razdoblju. U prihode vlastelinstva ulazili su sajmovi koji su se uglavnom održavali u većim mjestima te se pored onih u Čadavici, Miholjcu, Moslavini i Valpovu spominje i sajam u Petrijevcima. Vlastelin je u Petrijevcima imao prihode i od krčmarjenja, mesarenja i ribarenja te od jednog mlina²⁶ na rijeci Karašici,²⁷ a u Petrijevcima i Miholjcu se skladištilo i vino, odakle se prodavalo krčmarima i seljacima. Još početkom 18. st., kada su u Slavoniji vladale teške ekonomske prilike, u Petrijevcima je djelovalo deset trgovaca koji su tamo živjeli i radili. To upućuje ne samo na razvijenu trgovačku djelatnost, nego i na postojanje obrta koji su svojim proizvodima najvjerojatnije opsluživali i stanovništvo susjednih sela.²⁸

Nakon preuzimanja posjeda, barun Petar II. Anton Hilleprand von Prandau, iako vlasnik, na posjedu nije nikada bio. Upravu i organizaciju vlastelinstva prepustio je upraviteljima koji su do njegove smrti rukovodili veleposjedom. Sjedište uprave kao i cijelog veleposjeda bilo je u Valpovu. Na njegovom čelu nalazio se upravitelj ili provizor koji je upravljao veleposjedom u ime vlastelina, redovito ga izvještavajući o poduzetim aktivnostima i prihodima. Dvojica «španova» bili su upraviteljevi ljudi na terenu te su brinuli za provođenje odluka koje su dolazile iz Valpova. Jedan je bio smješten u Miholjcu, dok je drugi bio u Petrijevcima. Od važnijih službenika bili su još blagajnik i građevni pisar, koji je imao posebno značajnu ulogu u razdoblju izgradnje i obnove dvorca te potrebnih gospodarskih zgrada.²⁹ Sveukupno je pod upraviteljevom vlašću, sredinom 18. st. na Valpovačkom vlastelinstvu bilo 16 službenika.³⁰ Tijekom 19. st., kako se veleposjed razvijao i kako su ekonomski procesi postajali sve intenzivniji, tako se i brojno stanje uprave prilagođavalo situaciji, prije svega povećanjem zaposlenih na gospodarskim poslovima, dok je broj činovnika u upravi ostao uglavnom isti onome u 18. st.³¹

Dok je uprava u Valpovu bila zadužena za rad vlastelinstva, za rješavanje problema u selima bile su zadužene općine. Svaka općina imala je svoje zaposlenike koji su rješavali probleme na svom području te su brinuli o nesmetanom funkcioniranju života u selu. U općini Petrijevci bilo je šest službenika koji su bili zaduženi za brigu o općinskim pitanjima. Najviši status u općinskoj hijerarhiji imao je knez, koji je nosio i titulu suca. Uz blagajnika, knez je potpisivao isplate za obavljene radove na općinskoj imovini i za nabavku različitih potrepština u ime općine, a posredovao je i u lokalnim sporovima. On je vodio brigu o popisivanju poreznih davanja i tlake koji su detaljno vođeni na cijelom

25 Mažuran, 2004., str. 73; Marković, 2002., str. 183

26 Sršan, 2000., str. 44; Čuržik, 1989., str. 30

27 Karaman, 1962., str. 21-22

28 Sršan, 2012., str. 13; Sršan, 1988., str. 15

29 Karaman, 1962., str. 18, str. 28

30 Mažuran, 2004., str. 72

31 Karaman, 1962., str. 46

vlastelinstvu, tako da se njegov potpis nalazio uvijek na kraju tih popisa. Kneza je između četiri ponuđena kandidata, koje su birali seljani, potvrđivao vlastelin te mu je služba trajala godinu dana, kada je mogao biti ponovno izabran. Poput većine zaposlenika u općinskoj upravi, knez je dolazio iz sela. Za svoju je službu primao plaću koja je 1824. iznosila 24 forinte.³² Kasir ili blagajnik bio je zadužen za plaćanje računa i ostalih općinskih obaveza. S obzirom da je većina seoskog stanovništva bila nepismena, blagajnici su najčešće među službenicima znali pisati, iako je i među njima znalo biti nepismenih. Tek kod imena pokojeg kneza u pregledanoj dokumentaciji može se naći potpisano ime bez križića pokraj njega. Pored kneza i blagajnika bila su još dva birova i dva eškuta. Birovi su poput blagajnika, prema popisu plaća iz 1824. primali 16 forinti godišnje plaće, dok su eškuti primali 12 forinti.³³ Uvidom u izvornu građu i analizom etimološkog korijena riječi, može se pretpostaviti da su birovi najvjerojatnije bili knezovi pomoćnici. Riječ birov dolazi od mađarske riječi «biro» što znači sudac. U rječniku stranih riječi Bratoljuba Klaića osnovno značenje riječi birov je «seoski starješina»,³⁴ dok se u Srpskom rječniku Vuka Stefana Karadžića za birova može naći slijedeća formulacija: «Der Unter-Knez im Dorfe, genus magistri vici»,³⁵ što bi se doslovno moglo prevesti kao «seoski podknez.» Birovi su postojali i prije oslobođenja Slavonije od Osmanlije čemu svjedoči popis za nahiju Karaševo iz 1579. gdje se kod Petrovaca spominju 72 kuće i jedan birov, tj. starješina sela.³⁶ S obzirom da je knez bio najviša funkcija, birovi su vjerojatno pomagali knezu u obnašanju njegovih poslova te su ga mijenjali u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti u obnašanju dužnosti. U konačnici, njihova plaća, koja je bila u rangu one bilježnika, ukazuje na njihovu važnost. Eškuti su najvjerojatnije imali ulogu porotnika ili prisežnika, što se može naslutiti i iz mađarskog korijena same riječi «esküdt» što znači zaprisegnuti. Prema Bratoljubu Klaiću eškut je određen kao seoski sudac ili porotnik,³⁷ dok je u Srpskom rječniku definiran kao «der Dorffschultz, judex

pagi»³⁸, odnosno «seoski sudac.» Malo je vjerojatno da su eškuti obnašali sudsku dužnost, s obzirom da je knez nosio tu titulu. Također, s obzirom da je svaki vlastelin imao pravo suđenja u nižim sporovima na svom posjedu ni uloga kneza kao suca nije se odnosila na suđenja u pravim sudskim sporovima, nego je bila više simbolička te se temeljila na rješavanju manjih seoskih sukoba i brizi za dobre odnose u selu. U slučaju petrijevačke općine, uloga eškuta stoga bi više odgovarala drugom značenju kojeg nudi Klaić, porotnicima, odnosno prisežnicima. Na taj zaključak navodi činjenica da se uz ime i potpis kneza njihova imena po pravilu nalaze na kraju svih popisa poreznih davanja ili tlake pa se onda može pretpostaviti da je njihova uloga bila u pomaganju knezu i bilježniku prilikom obavljanja poslova popisivanja imovina i jamčenja valjanosti prikupljenih podataka. Svi su se službenici morali prilikom stupanja u službu zakleti vlastelinu na vjernost i odanost.³⁹ To je važno i za svećenika koji je na mjesto seoskog župnika mogao stupiti samo ukoliko je za to prethodno dobio suglasnost vlastelina. Svećenik u Petrijevcima bio je podređen pečuskoj biskupiji, a patron crkve bio je valpovački vlastelin. On je pomagao svećeniku u opremanju crkve i župnog dvora, no u tim je poslovima svoju ulogu imala i općina. Općina je financirala obnovu župnog ureda, brinula se za uređivanje crkve, a 1813. izdvojila je 207 forinti za nabavku novoga crkvenog zvona.⁴⁰ U Petrijevcima je postojao i učitelj ili meštar, koji je predavao u seoskoj školi koja u mjestu postojala još od polovine 18 st.⁴¹ Učitelj je dobivao godišnju plaću iz općinske blagajne koja je 1835. iznosila 48 forinti. Iz popisa financijskih obaveza općine Petrijevcima prema kraljevinskoj i županijskoj blagajni te seoskoj općini za 1835. može se uočiti da učitelj i notar primaju najviše plaće od svih općinskih zaposlenika i da osim plaće koju su dobivali u novcu, dobivaju i plaću u naturi. Obojica su bili stranci te su obojica, shodno poslovima koje su obnašali, imali višu naobrazbu od one koja je bila uobičajena za tadašnje seoske prilike, pa je i visina njihovih primanja razumljiva. Osim godišnje plaće u iznosu od 48 forinti, učitelj je 1835. imao pravo i na 1280 porcija kruha, 400 porcija sijena, 14 svinja i 14 hvati drva. Drugih godina učitelj je mogao imati pravo i na neke druge naturalije, poput vina, ili kukuruza, pa je tako Benedictus Breiszberger 1838. dobio 16 mjera kukuruza.⁴² Notar, koji je vodio cjelokupnu dokumentaciju općine Petrijevcima imao je pak godišnju plaću od 40 forinti te 1440 porcija kruha, 300 porcija sijena, 12 svinja i 12 hvati drva.

Glavni godišnji trošak koji je petrijevačka općina plaćala u istraženom razdoblju bio je kraljevinski i županijski porez koji je prema računu za 1835. iznosio 3040 forinti i 40 krajcara što je činilo više od 91% svih općinskih rashoda. Postotak koji je iskazan za 1835. nije važio svake godine, ali

38 Karadžić, 1898., str. 159

39 Karaman, 1962., str. 47

40 HR-DAOS, FVV, kutija 449, «Racsiun Sverhu Prijmitih ij Isdatich gotovih Novacza po untri poipisatom Kassiru za Godinu 815.», Quitta No. IIII.

41 Sršan, 1988., str. 62

42 HR-DAOS, FVV, Kutija 452, «Racsun Sverhu primiti i izdati Novcah Sella Petrievezze Prie 839.», Quitta No. 4.

Porezni prihodi u Petrijevcima 1825.						
Broj stavke	Naziv porezne stavke	Broj jedinica	Cijena po jedinici		Ukupni godišnji prihod	
			For.	Kr.	For.	Kr.
1.	Trgovina	2	3	51	7	42
2.	Zanati	103	1	33	159	39
3.	Oženiti	345	1	/	345	/
4.	Neoženiti	96	/	30	48	/
5.	Neudati	57	/	15	14	15
6.	Sluge	4	/	23	1	32
7..	Sluškinje	1	/	16	/	16
8.	Foršpana (kola)	/	/	/	28	/
9.	Žilira s kućama	28	1	16	35	28
10.	Žilira bez kuća	2	/	57	1	54
11.	Kazana	17	/	32	9	4
12.	Košnica	67	/	16	17	52
13.	Meane	/	/	/	13	20
14.	Ribarenje	/	/	/	208	/
15.	Vodenice 2 ^{ge}	/	/	/	9	40
16.	Zemlje – jutara	2097	/	11 ^{2/3}	407	45
17.	Livade – za kosce	699	/	13	151	27
18.	Marve rogate	617	/	6	61	42
19.	Konja	345	/	3	17	15
20.	Svinja	699	/	6	59	54
21.	Restantia od god. 824.	/	/	/	481	20 ^{13/20}
	Summa	/	/	/	2089	4 ^{13/20}

Tablica br. 1 – Porezni prihodi u Petrijevcima 1825.

je i dalje činio najveću godišnju financijsku obavezu za seosku blagajnu. Važno je za napomenuti kako ovaj račun predstavlja samo jedan dio godišnjih troškova općine, odnosno sadrži samo one obaveze koje općina izvršavala prema kraljevinskoj i županijskoj blagajni te nekim općinskim troškovima, dok su drugi troškovi vođeni na posebnom popisu na kojemu su bile popisane isplate u ime općinskog blagajnika. Uz spomenuti porez koji je općina platila 1835., u računu je zapisana i obaveza prema vojsci, čija je rubrika te godine bila prazna s obzirom da te godine nije bilo rata, pa onda općina nije morala davati nikakve naturalije. O naturalnim obavezama svakog kućanstva kao i o obavezama sela prema vlastelinstvu biti će govora kasnije. Dalje u dokumentu slijedi popis spomenutih plaća, prvo za notara a potom i učitelja, a zatim i plaće kneza, blagajnika, dva eškuta i dva birova u već spomenutim iznosima kao i 1824. Oni nisu imali nikakvih dodatnih naturalnih primanja kao što su ih imali učitelj ili notar. Zatim slijede troškovi u iznosu od 9 forinti za notarsku službu. Sljedeća stavka iznos je od 10 forinti za svijeće u seoskoj ili «varoškoj» kući. 3 forinte iznosili su troškovi te godine «u ime baruta za ubiti škodljive zviradi». Pod rednim brojem 12 nalazi se još jedno izdvajanje za notara od 20 forinti koje propisuje županija. Potom slijedi trošak u istom iznosu za popravak seoske kuće i škole te se u zadnjoj stavci navodi trošak od 30 forinti za različite općinske troškove. Na kraju dokumenta je zabilježeno da je od prošle godine u općinskoj blagajni ostalo 991 forinta

i 22 krajcare tako da je do punog iznosa potrebno skupiti 2325 forinti i 18 krajcare umjesto cijelog iznosa. Dokument potpisuju knez Jozo Matković, blagajnik Jozo Andraković, eškuti Matko Žerav i Đuro Borić, te svjedoci Antun Žerav i Ivo Žerav.⁴³

Uz popis poreznih davanja općine Petrijevcima, iznimno važni dokumenti bili su godišnji popisi selišta na temelju kojih su se određivale porezne obaveze svakog kućanstva. Kao primjer će poslužiti popis selišta u Petrijevcima iz 1825.

Izvor: HR-DAOS, FVV, kutija 450, «Racsuin Gotovih novacza po Kasiru Adamu Bokovcu primitih ij izdatih za godinu 825.», 1825

Sve račune i obaveze općina je plaćala iz seoske blagajne koja se nalazila u «varoškoj kući» odnosno zgradi općine. U blagajni su se nalazili novci koji su se isplaćivali po potrebi za različite namjene. Godine 1840. zabilježen je slučaj da su miševi nagrizli novce te se o tome obavještava valpovački dvor. S obzirom da se radilo o osjetljivom poslu osim blagajnika Đure Furlića koji je otvarao sef prisutni su bili knez Jozo Matković, eškuti Tomo Šimoković i Andrija Pavošević te svjedoci Filip Vidaković, Filip Kormanuš, Luka Borić i

43 HR-DAOS, FVV, kutija 452, «Racsun primiti, i izdati gotovi novaca sella Petrevaca za god 836... 837, Stalish koji se naprid izraditi mora. Kako zaradi Porcie Kraljevske i casse Domestike, koja se ima svakoj god svitloj Varmigiji izdat, tako i od sviju u Obstini Petrievezzi potribiti za godinu 1835 Troskova.»

Nikola Schmidt.⁴⁴ No takve su situacije bile izuzetak. Seoska je svakodnevica imala svoju ustaljenu rutinu u kojoj se posao bilježnika sastojao od bilježenja prihoda u naturalijama ili gotovu novcu ili od plaćanja općinskih obaveza. Primjerice, u svibnju 1823. općina je za 45 forinti kupila 700 snopova trske.⁴⁵ Iduće godine općina je «u ime blagajnika Stipana Kovačevića» platila 2 forinte i 94 krajcare W.W. za pokrivanje seoske štale krovopokrivaču iz Petrijevacu Stipanu Tominu, možda upravo s kupljenom trskom godinu dana prije.⁴⁶ Dvije godine kasnije općina je od petrijevačkog kovača Luke Bogdanića kupila vjedro za seoski bunar,⁴⁷ no prema svemu sudeći, bunar je bio dotrajao pa je općina 1835. bila primorana na kopanje novog. Tako je majstor Joseph Bohner dobio 18 forinti W.W. za kopanje mjesnog bunara.⁴⁸ Majstor Johan Konezert iz Petrijevacu je od općine dobio sljedećih 20 forinti W.W. za kopanje i žbukanje,⁴⁹ dok je za betoniranje «dva čoška» na bunaru Anton Pinter dobio 5 forinti W.W.⁵⁰ Na kraju je bunar trebalo osigurati pa je naručena metalna ograda za koju je petrijevačkog kovaču Đuri Bogdaniću isplaćeno 2 forinte i 30 krajcara.⁵¹ Iz navedenih se dokumenata može uočiti još jedna zanimljivost. Dok je otac Luka Bogdanić izradio vjedro za stari bunar, na novom bunaru je najvjerojatnije radio njegov sin, Đuro.

1835. općina je ulagala i u obnovu školske zgrade. Godišnji troškovi obnove bili su uglavnom manji od učiteljeve plaće, no znalo ih je biti nekoliko u godinu dana. Joseph Bohner, koji je dobio 18 forinti W.W. za kopanje mjesnog bunara iste je godine bio plaćen i za posao na školskoj zgradi, koji točno, nije zapisano, no za njegovo izvođenje bio je plaćen 2 forinte W.W.⁵² Zlatko Buzinac je za zidarski posao na općinskoj školi bio plaćen s 4 forinte W.W.⁵³ 1836. Martin Müller je za izradu 4 klupe dobio plaću od 8 forinti W.W.,⁵⁴ dok je iste godine općina kupila i 2 mjere kreča od Joška Savića iz Beremenda za krečenje seoske škole.⁵⁵ Takve i slične troškove oko održavanja školske zgrade javljaju se kroz cijelo istraženo razdoblje.

Navedeni pojedinačni računi na kraju godine su se sumarno iznosili u godišnjem popisu prihoda i financijskih obaveza općine. Takvi popisi sadržavali su popis svih uplata i isplata od strane seoskog blagajnika za dotičnu godinu te čine važan dio godišnjeg financijskog poslovanja u petrijevačkoj općini. Oni su se vodili odvojeno od poreznih davanja. Tako su sveukupna godišnja primanja općine u gotovu novcu na tom popisu za 1824. bila 2088 forinti i 59 krajcara i najveći dio tog iznosa dolazio je iz poreza koji su plaćali mještani, 1898 forinti i 19 krajcara, dok je ostatak, izuzev 25 forinti i 12 krajcara, prenijeto iz protekle godine. Što se tiče troškova, oni su detaljno popisani te je svaki trošak numeriran i zabilježen u njegovom iznosu. Ti troškovi bili su od putovanja kneza u Valpovo, do opisanih plaćanja majstorima za obavljene poslove na općinskoj imovini. Na kraju je sumarni trošak za 1824. iznosio 1937 forinti i 60 krajcara, što govori da je u iduću godinu prenijeto negdje oko 151 forinta.⁵⁶

Osim novčanog poslovanja jednako važnu dimenziju ekonomskog funkcioniranja općine u prvoj polovici 19. st. predstavlja i poslovanje naturalijama. Kao što je postojao godišnji račun troškova općine te račun poreznih obaveza općine prema kraljevini i županiji, tako su postojali i popisi za naturalno poslovanje, u kojima su bilježena naturalne obaveze svakog kućanstva. Iz popisa naturalnih davanja može se iščitati koji su se proizvodi ubirali. Najčešće i najviše je bilo riječi o žitu, zobi i sijenu. Žito i zob se mjerilo u mjerama dok se sijeno prikazivalo u porcijama. Osim naturalija koje su se ubirale od svakog kućanstva, dio je dolazio i sa seoskih livada, oranica ili od seoskih životinja. Tako saznajemo da je seoskom blagajniku 15. kolovoza 1824. isplaćeno 6 vozova sijena sa seoske livade⁵⁷ te je taj trošak evidentiran u godišnjem izračunu za naturalna davanja i primanja općine Petrijevcima. Te godine petrijevačka je općina u svojoj štali i skladištu imala zaokruženo 199 mjera žita, 659 mjera zobi te 4921 mjeru sijena. Od toga je od protekle godine bilo sačuvano 17 mjera žita, 108 mjera zobi te 1729 mjera sijena. S druge strane isplata je odgovarala stanju zaliha te se može reći kako su troškovi i izdaci bili usklađeni. Općina je isplatila 199 mjera žita, 659 mjera zobi te 4544 mjere sijena, iz čega proizlazi da je viška za 1825. godinu ostalo samo sijena. Na prihodovnoj strani najveća stavka odnosi se na naturalna davanja svakog kućanstva, ovisno već o veličini imovine koju je obitelj posjedovala. Popisi naturalnih davanja pisani su tako da su bila zabilježena sva kućanstva prema glavi porodice, a potom je za svako kućanstvo bilo zapisano njezino stanje, tj. obaveze davanja. Pored žita, zobi i sijena u popisu je te godine bila navedena i kategorija brašno. Dio naturalnih davanja išao je vlastelinu dok je dio ostajao općini. Te godine se na rashodovnoj strani jedan značajan dio davao u «kassarniu poradi knjige kassarnieske», odnosno za vojne potrebe, dok je drugi dio odlazio

56 HR-DAOS, FVV, kutija 450, «Racsun Sverhu Primitih i Izdatih po Kassiru Stipanu Kovacevicu gotova novca za god 824.»

57 HR-DAOS, FVV, kutija 450, «Racsun Primitih i po Kassiru Stipanu Kovacevicu Izdatih Naturalia za godinu 824. kako unutra slidi», Attastat No. 2.

44 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu primiti i izdati gotovi novca za po Cassiru Gjuri Furlicsa u mistu Petrijevacu godine 840.», «Mi sdola potpisani ...», No. 35

45 HR-DAOS, FVV, kutija 450., «Prothocoll Porczija Varmagijske, po kassiru Stipanu Kovacevicu od Obstine Petrievacske incasirati za godinu 823.», Quitta No. 26.

46 HR-DAOS, FVV, kutija 450, «Racsun Sverhu Primitih i Izdatih po Kassiru Stipanu Kovacevicu gotova novca za god 824.», Quitta No 21.

47 HR-DAOS, FVV, kutija 450, «Racsun Sverhu Primitih ij Izdatih gotovih novacz po kassiru Thomi Ribaricsu za Godinu 826.», Quitta No. 41

48 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu Primiti i Izdati gotovi novaca po cassiru Jozii Andrakovicu God 835.», Quitta No. 12

49 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu Primiti i Izdati gotovi novaca po cassiru Jozii Andrakovicu God 835.», Quitta No. 21.

50 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu Primiti i Izdati gotovi novaca po cassiru Jozii Andrakovicu God 835.», Quitta No. 30.

51 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu Primiti i Izdati gotovi novaca po cassiru Jozii Andrakovicu God 835.», Quitta No.39

52 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu Primiti i Izdati gotovi novaca po cassiru Jozii Andrakovicu God 835.», Quitta No. 14.

53 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu Primiti i Izdati gotovi novaca po cassiru Jozii Andrakovicu God 835.», Quitta No. 15.

54 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu Primiti i Izdati gotovi novaca po cassiru Jozii Andrakovicu God 835.», Quitta No. 16.

55 HR-DAOS, FVV, kutija 452., «Racsun Sverhu Primiti, i Izdati gotovi Novaca Sella Petrevaca za godinu 836.», Quitta No. 30

uglavnom na plaće i pojedinačne isplate.⁵⁸ Naturalije su se pohranjivale u seoskim štalama, a prema dostupnim pojedinačnim računima za 1824. i 1825. može se zaključiti da je u Petrijevcima u tom razdoblju podizana seoska štala, s obzirom da postoji nekoliko računa vezanih za njenu izgradnju. Ovako je izgledao jedan račun iz 1824. godine: cijena rada majstora iznosila je 4 forinte za četiri dana rada. Potom je kupljeno: šest komada gredica i 6 pari rogova za 12 forinti, 48 letava za 1 forintu i 48 krajcara, dva stupa na stupu za 2 forinte, dvije duple daske na vrata za 1 forintu i 30 novčića, jedan «tanki panj» za 1 forintu, 4 komada nadovrataka za 1 forintu, 6 komada gredica pod tavan za 4 forinte i 30 novčića te 4 komada gredica pod klupe za 2 forinte. Sveukupni su troškovi iznosili 29 forinti i 36 krajcara. No ono po čemu je ovaj dokument posebno zanimljiv jest da osim podataka o građi i troškovima, daje podatke o još jednoj razini funkcioniranja petrijevačke općine, a time i ostalih općina na Valpovčkom vlastelinstvu u prvoj polovici 19. st. S obzirom da se Satnica nalazila u sklopu petrijevačke općine, štala koja se gradila u Petrijevcima bila je zajednička. Tako su Petrijevcima morali platiti 21 forinti i 36 krajcara, dok su preostala sredstva morali osigurati mještani Satnice.⁵⁹ Iznimno važno za selo 19. st bile su nabavke seoskih bikova što se može zaključiti iz učestalosti računa vezanih uz njihovo uzdržavanje ili nabavku. O važnosti i vrijednosti jednog bika govori podatak da je petrijevačka općina 20. travnja 1817., Đuri Šeriću iz Bizovca, prodala za 271 forintu!⁶⁰ Općina je preuzimala na sebe brigu za seoske bikove a stanovnici sela su, ovisno o broju krava, morali plaćati doprinos za njegovo održavanje. Tako postoji račun iz 1817. prema kojemu je svaki seljak morao po kravi platiti 30 krajcara za kupljenog bika. Anton Bokovac je za dvije krave morao platiti 1 forintu, dok je Luka Bračevac za jednu kravu morao platiti 30 krajcara. Za bika je na kraju prikupljeno 51 forinta i 30 krajcara. Doprinos je za ovoga bika platio samo dio domaćinstava, dok su ostala vjerojatno plaćala za ostale. Na kraju se iz ovog popisa može iščitati da je u 62 popisana domaćinstva bilo 104 krave. Najviše krava imao je Miško Andrišek i Filip Lovadenić, po četiri, dok su kućanstva uglavnom imala po jednu ili dvije krave.⁶¹ Bikovi su se davali pojedincima iz sela koji su imali obavezu uhraniti ih i brinuti se o njima. Za to su dobivali novce iz općinske blagajne te sijeno i zob iz seoske štale. 1830. Matko Belovarić i Tomo Ribarić dobili

58 HR-DAOS, FVV, kutija 450, «Racsun Primitih i po Kassiru Stipanu Kovacevicu Izdatih Naturalia za godinu 824.kako unutra slidi.»

59 HR-DAOS, FVV, kutija 450, «Racsun Sverhu Primitih i Izdatih po Kassiru Stipanu Kovacevicu gotova novca za god 824.», Specificatia No 37.

60 HR-DAOS, FVV, kutija 449, «Racsun Mathe Bellovaricsa Kassira Petrevackog sverhu Prijmitih ij Isdatih Gotovih novacz za godinu 817», Quitta No. 16., Visina cijene za jednog bika vjerojatno je posljedica bankarskog i financijskog sloma koji je Habsburška Monarhija doživjela uslijed stalnih protunapoleonskih ratova, koji su rezultirali proglašenjem državnog bankrota 1811. godine. Iscrpljujući ratovi okončani su tek Bečkim kongresom 1815., no ekonomske posljedice osjećale su se još godinama kasnije. (Kolar – Dimitrijević 2013.)

61 HR-DAOS, FVV, kutija 499, «Racsun Mathe Bellovaricsa Kssira Petrevackog sverhu Prijmitih ij Isdatih Gotovih novacz za godinu 817», Specificati No. 3

su svaki po jednog seoskog bika s dužnošću da ih uhrane i za to su dobili 26 forinti te sijena i zobi iz štale. Koliko je to bila važna obaveza govori podatak da su uz kneza Tomu Valpovca i eškuta Đuru Dugalića bila prisutna još šest drugih svjedoka što u slučaju ostalih isplata i sporazuma nikada nije bio slučaj.⁶²

ZAKLJUČAK

Na temelju prezentiranih rezultata istraživanja može se zaključiti kako je petrijevačka općina imala dvije glavne funkcije. Jedna je bila brinuti se za selo i javne poslove kako bi se osiguravalo nesmetano odvijanje uobičajenog života u selu, dok je druga bila popisivanje poreznih i naturalnih obaveza svakog kućanstva. Za te dužnosti vlastelin je trebao pomoć lokalnog stanovništva koje ih je obavljalo za novčanu naknadu. Dio plaćanja odvijao se preko novčanih isplata, no značajan dio još uvijek je išao preko naturalija. Odjeci modernizacije u Habsburškom Carstvu krajem 18. i početkom 19. stoljeća upravo se preko tih popisa mogu iščitati i na našim prostorima. Detaljno praćenje svih troškova poklapa se s dolaskom baruna Josepha Ignatza Hilleprand von Prandaua u Valpovo i njegovim ostankom u Slavoniji koji je bio popraćen reorganizacijom veleposjeda. Precizna birokracija nije postojala samo na razini središnje administracije nego su se papiri pažljivo vodili i na području najnižih upravnih jedinica, općina. Petrijevcima prate takve promjene, iako one za stanovništvo nisu imale veliku važnost. Obaveze i davanja seljaka uglavnom su bila stalna i uvijek na razini najviše dopuštenih. Tek ukidanjem feudalizma 1848. naturalni dio poslovanja nestaje u cijeloj Habsburškoj Monarhiji. Petrijevcima su nakon te godine ušli u novu epohu, građanskog doba, u kojemu će očuvati svoju općinsku upravu i autonomiju ali će usprkos tome i dalje ostati blisko povezani s Valpovom.

62 HR-DAOS, FVV, kutija 451, «Racsun Sverhu primiti, i izdati gotovi novca za , Obstine Petrievacu cassira Thome Ribaricsa za Godinu 831.», Svidocsanstvo No. 25

LITERATURA

ČURŽIK, V., 1989., *Novi gospodari Valpovštine*, Valpovo : Društvo prijatelja starine
 ČURŽIK, V., 1999., *Petrijevci*. Gubica, Višnja, ur. // Petrijevački ljetopis 1999. Petrijevac : Općina Petrijevac
 ČURŽIK, V., 2000., *Karaševo, posjed vitezova sv. Ivana Krstitelja Jeruzalemskog*. Gubica, Višnja, ur. // Petrijevački ljetopis 2000. Petrijevac : Općina Petrijevac
 KARADŽIĆ, V. S., 1898., *Srpski rječnik istumačen njemačkim i latinskim riječima*. Beograd : Štamparija Kraljevine Srbije
 KARAMAN, I., 1962., *Valpovačko vlastelinstvo : Ekonomsko-historijska analiza*, Zagreb : JAZU
 KLAIĆ, B., 2007., *Rječnik stranih riječi*, Zagreb : Školska knjiga
 KOLAR- DIMITRIJEVIĆ, M., 2013., *Povijest novca u Hrvatskoj : od 1527. do 1941. godine*, Zagreb : Hrvatska narodna banka
 MARKOVIĆ, M., 2002., *Slavonija : povijest naselja i podrijetlo stanovništva*, Zagreb : Golden Marketing

MAŽURAN, I. 2004., *Valpovo : sedam stoljeća znakovite prošlosti*, Valpovo : Poglavarstvo grada Valpova, Matica hrvatska; Osijek : Grafika
 SAMARŽIJA, Z., 2013., *Plaidoyer za svako buduće istraživanje srednjovjekovne Valpovštine*. Najman, Stjepan, ur. // Valpovački godišnjak 2013. Valpovo : Ogranak Matice hrvatske
 SRŠAN, S., 1988., 200 godina školstva i prosvjete u Petrijevcima i povijest Petrijevaca, Petrijevac : Osnovna škola «Republika» Petrijevac
 SRŠAN, S., 2012., *Povijest petrijevačke župe*, Osijek : Državni arhiv u Osijeku, Rkt. župa sv. Petra apostola Petrijevac
 SRŠAN, S., 2000., *Naselja u istočnoj Hrvatskoj : krajem 17. i početkom 18. stoljeća*, Osijek : Državni arhiv u Osijeku
 SRŠAN, S., 2001., *Sandžak Požega 1579. godine*, Osijek : Državni arhiv u Osijeku
 SRŠAN, S., 2005., *Kanonske vizitacije knjiga III : Valpovačko-miholjačko područje 1730.-1830.*, Osijek : Državni arhiv u Osijeku
 ŠIŠIĆ, F., 1896., *Županija Virovitička u prošlosti*, Osijek : Županija Virovitička

MUNICIPAL ADMINISTRATION AND ECONOMY OF PETRIJEVCI IN THE FIRST HALF OF THE 19TH CENTURY

SUMMARY

The paper is based on the published scientific and popular literature on Petrijevac and on the archival records available at the State Archive of Osijek for the period from the end of the 18th to the beginning of the 19th century. The examined records are stored in eight boxes as part of the Valpovo manor fund. The boxes under inventory numbers 107, 147, 148 and 671 contain records written in Latin and only to a lesser extent, in German. The records encompass documents from the period of the District of Petrijevac after the administration reform of 1786. The rest of the examined records are placed in boxes under numbers 449, 450, 451 and 452. These boxes host the documentation of the Municipality of Petrijevac written in Croatian.

There was a settlement called Mursela in the area of the contemporary Petrijevac back in the Roman era. The medieval period saw the erection of the village of Petrovci whereas during the Ottoman Empire, this place grew to be one of the bigger surrounding settlements. Due to its favourable geographical position, the location of the present Petrijevac

is convenient for settlement and hence after the establishment of the Valpovo manor and its award to the Counts of Hilleprang von Prandau at the beginning of the 18th century, Petrijevac became the biggest place in the newly-established manor. Petrijevac turned into the centre of the Municipality of Petrijevac which during that time changed its scope and size. Nevertheless, the municipality had retained its status until 1848 when after the abolishment of feudalism, it became an independent administrative unit. In the meantime, the Municipality of Petrijevac as part of the Valpovo manor was bound to pay fees and taxes both to the landlord and the kingdom. Fulfilment of these obligations was entrusted to the locals who, for pecuniary compensation, took care of the accomplishment of set goals. Their duties referred to making a list of property and liabilities which were to be met by every household, assuring smooth functioning of everyday living in the village and resolving current issues which did not belong to the competences of the central government in Valpovo.

Denis Njari

Osnovna škola Korog
 I. L. Ribara 22, Korog
 HR-31214 Laslovo

Prethodno priopćenje

UDK 070(497.5 Osijek=511.141)“19“

Ključne riječi

osječko novinstvo
 Madari
 najznačajnije osječke novine na mađarskom jeziku
 Szlavóniai Magyar Újság
 Slavonske mađarske novine
 Szlavóniai Magyar Néplap
 Slavonski mađarski narodni list

OSJEČKO MAĐARSKO NOVINARSTVO S POČETKA 20. STOLJEĆA

U radu bit će prikazano osječko mađarsko novinstvo u prva tri desetljeća 20. stoljeća, odnosno od 1908. godine, pa do kraja dvadesetih godina 20. stoljeća, odnosno do 1929. godine. Glavnina rada bavi se najznačajnijim i mađarskim novinama s najdužim kontinuitetom na početku 20. stoljeća, Szlavóniai Magyar Újságom, koji je izlazio puno desetljeće, do raspada Austro-Ugarske Monarhije. Ponovno izdavanje novina na mađarskom jeziku u Osijeku učinjeno je 1921. u novostvorenoj Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca pod naslovom Magyar Ujság. No, budući da mađarska zajednica u novonastaloj državi više nije imala financijsku potporu, njegovo izdavanje obustavljeno je već 1922. godine. Autor se potom bavi izdavanjem Szlavóniai Magyar Néplapa 1927. i postavljenim ciljevima teško ostvarivim pa se te novine gase već u lipnju naredne godine te potom obrađuje posljednje osječke novine na mađarskom jeziku pod naslovom Szlavóniai Ujság koje su kratko izdavane tijekom 1929. godine.